

II. zlepšení podmínek práce, techniky, bezpečnosti a estetiky práce, ochrany zdraví pracujících;

III. zvýšení životní úrovně, zlepšení sociálně bytových podmínek a uspokojování duchovních potřeb pracujících;

IV. zdokonalování, zlepšování sociálních vztahů mezi lidmi.

Základním předpokladem pro dobrý sociální plán jsou dobré a komplexní aktuální informace, které se pak realizují ve vztahu: člověk — informace — efektivnost. Schéma toku sociálních informací je znázorněno strukturou: objektivní charakteristika (věk, plnění plánu, vzdělání, praxe apod.), subjektivní charakteristika (ocenění např. třemi stupni podmínek práce, organizace, vlastní profese, kolektivu, možnosti růstu apod.), služební charakteristika (hodnocení dělníka mistrem, vedoucím cechu apod., např. pokud jde o disciplínu, pracovitost, iniciativu atd.) a charakteristika vyjádřená spolupracovníky (hodnocení jednoho dělníka druhým, např. ochota spolupracovat, společenskost člověka, pracovitost apod.).

V knize jsou uvedeny různé příklady přístupu k vypracování sociálního plánu podniku a závodu. Tak např. v Permu zahrnuje schéma sociálního plánu tyto momenty: sociální důsledky technického pokroku (1), zlepšení podmínek práce (2), zvýšení spokojenosti pracujících a růst jejich duševní kultury (3), rozvoj sociální aktivity pracujících (4).

Na základě zkušeností z vlastní práce navrhuji autoři tyto základní oblasti, které by měl obsahovat sociální plán:

A. Oblast funkčních přeměn — zahrnuje aspekty a důsledky technického pokroku, zlepšení podmínek práce apod.

B. Oblast profesionální — zahrnuje změny profesionálních struktur, vzdělávání, přípravu lidí, kvalifikace apod..

C. Komunistická výchova a sociální aktivita pracujících — obsahuje různé formy soutěžení, racionalizačského hnutí, opatření na zlepšení vztahů v kolektivu a mezi kolektivy atd.

D. Oblast systému řízení — zahrnuje formy a metody řízení, stimulace, kontroly atd.

E. Nevýrobní oblast — zahrnuje organizaci volného času, dopravu do práce, bytové a sociální podmínky, kulturu apod.

Návrh struktury tohoto plánu je v knize podrobně rozepsán a může i v našich podmínkách sloužit jako dobrá metodická i teoretická pomůcka pro vypracování podobných plánů.

V rámci metodologické problematiky uvádějí autoři popis obecných zásad a postupů, uvádějí deskriptivní metody, diagnostické postupy, experimentální metodiky. Rozebírají jednotlivé kroky při sběru a zpracování informací, popisují rozhovor, dotazník, anketu, sociometrické testy, postojové škály, projekční techniky. Tato část je cenná zejména proto, že kromě teoretických zásad je zde uvedeno mnoho příkladů a ukázek z jednotlivých postupů a technik. Jsou zde příklady kódování informací i zpracování sociologických informací ve strojné výpočetní stanici.

Pro sociální plánování má být v podniku ustavena komise, která zaručuje úzkou koordinaci. V komisi má být ředitel podniku nebo jeho zástupce, vedoucí sociologických služeb, vedoucí odborníci podniku a představitelé společenských organizací. Komise má postupovat podle přesného plánu, jehož vzor je v knize uveden.

Recenzovaná kniha je určena podnikovým sociologům, jejichž počet bude po vydání oficiálního prohlášení státního výboru při radě ministrů SSSR značně vzrůstat. Je to však kniha, která je aktuální jak v rovině teoretických zásad, tak v rovině praxe i v našich podmínkách.

Jana Burčiková — Ladislav Videmský

Niccolò Machiavelli. Paradoxy losów doktryny (Niccolò Machiavelli. Paradoxy osudů doktríny)

Warszawa, Książka i Wiedza 1973, 290 s.

Ačkoli od narození italského myslitele a politika N. Machiavelliho uplynulo už více než pět století, jeho díla jsou dodnes na celém světě znovu a znovu vydávána a se zájmem čtena (a to nikoli snad pouze úzkou skupinkou specialistů), jeho názory jsou dodnes inspirací úvah teoretiků i politiků nejrozumnějšího ideového zaměření a diskutuje se o nich se stejným zaujetím a vášní, jako by šlo o našeho současníka. Přitom však nejde o autora, který by byl ve své době neznám, neměl k ní co říci, a teprve po staletích zazářil jako hvězda první velikosti. Machiavelli rozhodně nepatří mezi ty myslitele, kteří takzvaně předběhli svou dobu a v tomto smyslu do ní vlastně ani plně nepatřili. Právě naopak. Machiavelli byl typickým dítětem své doby a snažil se zcela konkrétně odpovědět na otázky, které tato doba před teoretiky i praktiky politiky kladla. Proč přesto jeho dílo nezemřelo zároveň se svým autorem, proč se nestalo čistě antikvární záležitostí či nanejvýš předmětem studia úzce specializovaných historiků sociálního a politického myšlení, jako díla desítek a stovek jeho předchůdců, současníků, ale i následovníků?

Klíč k odpovědi na tuto otázku je třeba zřejmě hledat ve dvou skutečnostech. Jednak v tom, jaká byla povaha Machiavelliho knih, a za druhé v tom, jakými problémy se v nich především zabýval. Na odlišnost Machiavelliho prací od všeho, co tu bylo v dané tematické oblasti před ním, poukázal výstižně a vyčerpávajícím způsobem nejlhůbší marxistický znalec a doposud nepřekonáný interpret Machiavelliho díla Antonio Gramsci, když napsal: „Základní rys *Vladaře* spočívá v tom, že není soustavným pojednáním, nýbrž »živoucí« knihou, v níž politická ideologie a politická věda splývají v dramatické formě »mýtů«. Před Machiavellim se politická věda utvářela buď ve formě utopie, nebo ve formě scholastického traktátu. Machiavelli dal svému pojetí fantastickou a uměleckou formu, skrze niž doktrinální a racionální prvek se ztělesňuje v kondotiérovi, který plasticky a

»antropomorfne« představuje symbol »kolektivní vůle«. Proces utváření určité kolektivní vůle k určitému politickému cíli tu není vyjádřen obšírnými pedantickými výklady a klasifikacemi zásad a kritérií metody jednání, nýbrž jako kvality, charakteristické rysy, povinnosti, nutnost určité osoby, což podněcuje uměleckou fantazii toho, kdo má být přesvědčen, a dává konkrétnější formu politickým vášním.“ (Antonio Gramsci: *Poznámky o Machiavellim, politice a moderním státu*. Praha 1970, s. 7.)

Machiavelli tedy nebyl ani od života odtrženým spisovatelem nezáživých spekulativních traktátů, jejichž hlavním cílem by bylo hledat nové a nové argumenty pro podepření středověkého statu quo, jakých zná jeho doba desítky, ani na druhé straně se skutečností nekalkulujícím snilkem, vytvářejícím ve své fantazii utopické představy ideálních společností a států, které jsou ve všem všudy dokonalé, až na to, že nikdo neví, jak je prakticky uskutečnit. Machiavelli byl realista. Snažil se pomocí těch prostředků, které měl k dispozici, pravdivě zachytit ony faktory společenského a politického života, jež v něm hrají klíčovou roli. Snažil se tak učinit bez jakýchkoli iluzí a předsudků. Odtud častá jeho obvinění z cynismu a amorálnosti. Toto poznání se mu pak stalo východiskem k nástupu politického programu, jenž měl být realizován jeho „vladařem“. Hlavním cílem zmíněného programu bylo sjednocení Itálie, tedy v podstatě vymaňování této země z feudální zaostalosti a vstup na dráhu rané buržoazní společnosti. Tento realismus Machiavelliho klíčových děl je první příčinou, proč jsou dodnes aktuální.

Druhou příčinou stálého zájmu o Machiavelliho je samo téma, které bylo jeho tématem životním — téma politiky, politických vztahů, politické strategie i taktiky, anatomie politiky i poměru politiky a morálky. Nejsme zajisté tak naivní, abychom se domnívali, že konkrétní podmínky politického života v Itálii na přelomu 15. a 16. století byly stejné jako dnes. Nicméně i v politice jsou jisté opakovatelné prvky, i v politice existují tzv. věčné otázky, a právě mnohými z nich se Machiavelli zabýval způsobem zcela moderním. Proto je i pro čtenáře 20. století zajímavý a v nejednom ohledu inspirující.

Jednou z mnoha prací věnovaných na celém světě Machiavellimu v souvislosti s pětistým výročím jeho narození (Machiavelli se narodil 5. května 1469) je i kniha kolektivu polských historiků, sociologů a právníků, nazvaná *Niccolò Machiavelli. Paradoxy osudů doktríny*. Většina z jejích příspěvků byla připravena pro mezinárodní vědeckou konferenci, zorganizovanou *Polskou sociologickou společností a Polskou společností pro politické vědy* v Krakově ve dnech 21.—28. listopadu 1969. Avšak kromě těchto příspěvků obsahuje sborník ještě další práce, které obobacují a rozšiřují vědeckou problematiku zmíněného zasedání. Kniha je tak vlastně svědectvím toho, co mohou říci dnešní polští společenší vědci

k otázce místa a role Machiavelliho tvorby ve vývoji evropského sociálně politického myšlení. Ihned poznamenejme, že je to svědectví pozoruhodné. Dokazuje, na jak vysoké teoretické úrovni jsou dnes v Polsku marxistickými autory analyzovány klíčové etapy a osobnosti dějin sociálního myšlení, mezi něž rozhodně Machiavelli patří.

Sborník je rozdělen do tří částí, z nichž první obsahuje příspěvky, které představují a charakterizují Machiavelliho tvorbu a politickou činnost v jejich různých aspektech, druhá pojednává o souvislosti Machiavelliho myšlenek s různými vědami o společnosti a politice a třetí seznamuje čtenáře s některými prvky a otázkami z oblasti osudů Machiavelliho teorie a doktríny.

Úvodní příspěvek první části, nazvaný *Niccolò Machiavelli — člověk politiky a politický spisovatel*, napsal Jan Malarezyk. Jde o rozsáhlou rekapitulaci pohnutých životních osudů velkého Florentina na pozadí bouřlivých událostí, tak typických pro přelom 15. a 16. století v Itálii, a o analýzu obsahu jeho základních děl.

Štát Konstantyho Grzybowského *Machiavelli — člověk středověku* je zřejmou, i když explicitě nevyslovenou polemikou se známým Gramsciovým názorem, že Machiavelliho učení bylo předčasnou formou jakobinismu. Grzybowski vychází z charakteristiky epochy, v níž Machiavelli žil. Je to období všeobecné nerovnováhy ve všech oblastech sociálního, politického, náboženského a kulturního života v celé Evropě, a zejména v Itálii a ve Florencii, rodném Machiavelliho městě. Odpověď Machiavelliho na toto narušení rovnováhy je podle Grzybowského vnitřně rozporná. Obsahuje jednak touhu po staré, tj. středověké rovnováze, dále však přesvědčení, že její návrat je nemožný, a konečně koncepci nové rovnováhy. Grzybowski se ve své analýze zaměřuje pouze na první ze zmíněných problémů, tj. na Machiavelliho nostalgii ve vztahu ke středověku.

Machiavelli se podle Grzybowského ve svém pohledu na strukturu italské společnosti nijak podstatně neliší od Danta. Jako on vidí konflikt nových a starých vrstev, které jsou reprezentovány na jedné straně preburžoazii a na druhé měšťanstvem. Vidí také rozklad starých struktur a zrod nových. Protože byl podle Grzybowského spjat se starými strukturami, zastával názor, že jejich existence a jejich rovnováha byly příčinou velikosti dřívějších epoch. Jeho ideálem bylo jejich obrození. Avšak viděl také realitu, tj. absolutistické monokracie jako výtvor nových vrstev a výraz nových poměrů zejména v Itálii. Odpovědí na tento rozpor byl podle Grzybowského útek do světa mýtu. Grzybowski se tedy shoduje s Gramscim v tom, že Machiavelliho úvahy vyúsťují v mýtus mocného vladaře, který splní velké poslání a sjednotí italský lid. Zatímco však Gramsci v tom vidí výraz Machiavelliho úsilí dostat italskou společnost na vyšší vývojový stupeň, Grzybowski se domnívá, že Machiavelli měl na mysli ni-

koli jednotný a centralizovaný stát, nýbrž federaci, což je podle něho v podstatě středověký model. Rysy myšlení poplatné středověku spatřuje Grzybowski rovněž v Machiavelliho názorech na roli náboženství a charakter práva, jakož i v tom, že Machiavelli údajně akceptuje pouze malý městský stát, nikoli stát národní.

Zdá se, že Grzybowského pohled na Machiavelliho je poněkud jednostranný, což je způsobeno tím, že z rozporného díla velkého italského myslitele vybírá pouze ty fragmenty, které potvrzují jeho koncepci. Nicméně i takovýto postup může být užitečný, jestliže si nečiní nárok na absolutní platnost a jestliže vyvolává diskusi. V tomto případě tomu tak skutečně je, neboť hned následující příspěvek sborníku můžeme považovat za nepřímou polemiku s Grzybowského názory.

Jde o stať Jana Baszkiewicze s názvem *Niccolò Machiavelli – jakobín XVI. století*. Jak je zcela zřejmé, název stať je inspirován jednak známou formulací Edgara Quineta, že závěrečné výzva Machiavelliho Vladaře je Marseillaisou XVI. století, jednak už zmíněným proslulým Gramsciho soudem o machiavelismu jako „předčasném jakobinismu“. Kromě toho je název zřejmou narážkou na předchozí článek Grzybowského.

Baszkiewicz vychází z toho, že přes některá tvrzení obsahuje Machiavelliho systém nejen realistický popis motivů a technik politické činnosti, ale také soubor hodnoticích soudů. Pod deskriptivní vrstvou úvah Machiavelliho jako svědka epochy můžeme odhalit jeho tvrzení, která mají velký průkopnický význam. A v tom právě Baszkiewicz spatřuje nejvýznamnější podobnost s nejcennějším dědictvím jakobinské ideologie. Neboť jakobinismus byl především ideologií horoucího patriotismu, formulovanou za zvláštních okolností, synteticky vymezených heslem „vlast v nebezpečí“. Z tohoto hlediska poté Baszkiewicz analyzuje Machiavelliho patriotismus, přičemž hledá jak jeho předchůdce, tak jeho průkopnické hodnoty.

Baszkiewicz dospívá k závěru, že Machiavelliho talent nejen umožnil syntetizovat do imponujícího panoramatu zkušenosti starověku, známé humanistům ze studia klasických textů, výsledky středověkého myšlení a potřeby nové doby. Umožnil mu rovněž, aby se hrál roli spojovacího článku mezi starou tradicí a novověkým myšlením, roli průkopníka různých proudů, jež už jsou tak blízké naší mentalitě a kultuře jako např. francouzský jakobinismus. Nelze rovněž zapomenout, že takovou roli nesehrál nikdo z mnoha jiných myslitelů osvícenství, kteří možná Machiavelliho intelektuálně převyšovali.

Druhou část knihy otevírá příspěvek Antoniny Kłosowské s názvem *Machiavelliho sociální teorie*. Kłosowská již před lety publikovala o Machiavellim samostatnou studii *Machiavelli jako humanista na tle włoskiego Odrodzenia (Machiavelli jako humanista na pozadí italské renesance. Łódź 1954)* a ve své nynější staťi na tuto práci zčásti navazuje.

Zajímá ji především, do jaké míry a proč může být Machiavelli považován za jednoho z průkopníků sociologického myšlení. Odpověď na obě tyto otázky pochopitelně vyžaduje upřesnit obecné pojetí dějin sociologie i její prehistorie. Kłosowská hledá určité kritérium, jež by umožnilo syntetizovat všechny teorie, jejichž závažnost pro prehistorii sociologie se uznává, a jež by mohlo být rovněž základem analýzy teorií jednotlivých autorů, jimž se připisuje role průkopníků sociologie jako samostatné vědecké disciplíny s vlastními metodami a předmětem.

Za nejvhodnější kritérium tohoto druhu považuje princip sociálního determinismu, uznání zákonitosti společenských jevů a hledání pravidel jejich vzájemné závislosti. Plné uvědomění vlastního deterministického stanoviska je podle ní jevem mnohem pozdějším, než byla doba Machiavelliho života. Objevuje se teprve u takových autorů osmnáctého století, jako byli Vico, Montesquieu a Condorcet, a i u nich bývá toto vědomí zkaloeno nejasností poměru vědeckých zákonitostí ovládajících společenskou skutečnost vůči morálním normám a zákonodárství.

Záblesky deterministického vědomí a výklad víceméně důsledných principů determinismu společenských jevů můžeme však objevit u četných autorů klasické starověku, u antických i renesančních utopistů a u teoretiků přirozeného práva i filozofů dějin různých epoch. Kłosowská se oprávněně domnívá, že v řetězi podobných koncepcí zaujímá Machiavelliho teorie důležité, i když nikoli výjimečné místo. Z tohoto hlediska ji pak ve své studii vyčerpávajícím způsobem analyzuje a srovnává s jinými pojetími tohoto druhu. Její stať je nejen dobrým příspěvkem k hlubšímu poznání Machiavelliho díla, ale zároveň znamená i výrazné obohacení teorie a metodologie dějin sociologie.

Stať Adama Podgóreckého *Sociotechnické prvky v Machiavelliho tvorbě* je doslovným přetištěním třetí kapitoly jeho dřívější práce *Zasady sociotechniky* (Warszawa 1966). Protože tato kniha vyšla roku 1968 pod názvem *Základy sociotechniky* česky, ponecháme Podgóreckého příspěvek v naší recenzi stranou, neboť každý zájemce má možnost si jej prostudovat ve zmíněné publikaci a posoudit sám.

Další studii napsal Jerzy Szacki a nazval ji *Použití historie v Machiavelliho politické doktríně*. Nezabývá se v ní Machiavellim jako historikem, i když i z tohoto aspektu by bylo možné k Machiavelliho tvorbě přistoupit. Machiavelliho historické názory zajímají Szackého potud, pokud souvisely s pokusem vybudovat politickou doktrínu založenou na faktech.

Szacki dospívá k závěru, že Machiavelli používal historii dvojím způsobem. Jednak mu umožňovala vytvářet morálně neutrální teorii člověka a státu, a za druhé fungovala jako sverážná mytologie virtů, prostřednictvím níž tento italský vlastenec posiloval svůj ideál v době, kdy se zdál být nekonečně vzdálen

skutečnosti. V každém případě může být postup, který Szacki ve svém příspěvku zvolil, užitečný pro správné pochopení základních problémů Machiavelliho politické doktriny.

Analýzou Machiavelliho bohaté diplomatické činnosti a obecnými závěry, ke kterým v této oblasti velký Florentin dospěl, se zabývá Stanisław E. Nahlik ve svém příspěvku nazvaném *Machiavelliho poučení pro diplomaty*.

Třetí část knihy je uvozena příspěvkem Jana Malarczky, nazvaným *Machiavelli v Polsku*. Jde o pečlivě zpracovaný a informativně cenný přehled recepcí Machiavelliho myšlenek v Polsku od šestnáctého století až po dnešek. Je z něho zřejmé, že zájem o kritické studium Machiavelliho díla v zemi našich severních sousedů byl vždy hluboký.

V další stati, nazvané *Machiavelli a soudobé politické myšlení na Západě*, si její autor Franciszek Ryszka všímá děl těch buržoazních autorů, kteří v posledních desetiletích navazovali na Machiavelliho v tom smyslu, že považovali politiku za autonomní činnost a za systém hodnot a příslušných cílů, které vylučují ze své sféry „mimopolitické“ cíle a hodnoty. Cílem je v tomto případě moc, a to moc v homogenním a nezávislém (suverénním) státě, přičemž tato moc je nejen výrazem státu, ale přímo se s ním ztotožňuje. Moc jako základ politiky znamená v tomto pojetí především donucení, neboť dobro státu je nadřazenou hodnotou a je dovoleno použít všech prostředků, aby toto dobro bylo zachováno nebo rozšířeno.

F. Ryszka uvádí, že pojem soudobého „machiavelismu“ a „machiavelistů“ zavedl do literatury J. Burnham ve svém díle *The Machiavellians* (New York 1942). Burnham řadí mezi „machiavelisty“ V. Pareta, G. Moscu, R. Michelse a G. Sorela.

Za teoretiky, kteří v období imperialismu aktualizovali abstraktní formuli státu jako nejvyššího dobra (a v tomto smyslu za tzv. neomachiavelisty), považuje Ryszka německého autora Carla Schmitta, jeho žáka Armina Mohlera, amerického politologa německého původu H. J. Morgenthaua, amerického právníka a teoretika politiky A. A. Berleho a francouzského univerzitního profesora J. Freunda. K „machiavelismu“ v tomto smyslu neměl podle Ryszky daleko ani de Gaulle, jak o tom alespoň svědčí jeho kniha z roku 1932 *Le fil de l'épée* (Ostří meče). Stručným rozбором klíčových děl těchto autorů se pak Ryszka zabývá a uvádí, že ve svém příspěvku se záměrně vyhnul kritice soudobých „neomachiavelistických“ doktrín. Chtěl pouze na několika vybraných příkladech ukázat, že politické myšlení N. Machiavelliho je stále živé. Protože je však kontroverzní a složité, bylo recipováno nejednoznačně, ačkoli se zdá, že vždy tvořilo základ pro tzv. čistou politiku, to znamená takovou politiku, jejímž cílem je ahistorická a abstraktní „moc“, a symbolický vladař se stává pojmovou proměnnou, za níž je možno dosadit kvalitativně i kvantitativně rozdílné cíle.

Celá kniha je uzavřena rozsáhlou úvahou

Janusze Goćkowského *Il Principe Moderno — Gramsciho recepce Machiavelliho idejí*. Goćkowski se nejlouběji ze všech autorů, kteří do sborníku přispěli, zabývá analýzou Machiavelliho recepcí. Konstatuje, že všichni, kteří Machiavelliho dílo přijímali nebo odmítali, se řídili některým z těchto pěti druhů motivace: 1. motivací moralistickou, 2. motivací instrumentální, 3. motivací, kterou můžeme vymezit jako hledání tradic, 4. motivací vědeckou, 5. motivací, kterou bychom mohli nazvat hledáním inspirace.

Neocenitelným klíčem k pochopení podivuhodné kariéry a pozoruhodných osudů Machiavelliho díla, zejména pak Vladaře, je podle Goćkowského Gramsciho pojetí tohoto díla jako mýtografického vyprávění. Právě ona forma mýtu umožnila, aby do ní byly vkládány nejrůznější představy, aby byla spojována s nejrůznějšími nadějemi a aby také přežívala dobu svého vzniku a inspirativně působila až do našich dnů.

Goćkowski v celém svém výkladu dokazuje, že Gramsci byl nejen vynikajícím interpretem a kritikem Machiavelliho, ale že na něho v jistém smyslu i navázal, přičemž jde o dialektické pokračování, to znamená o popření, ale i překonání. Goćkowski velmi správně rozvíjí základní Gramsciho myšlenku, která se týká analogie mezi machiavelliovskou ideou *Il Principe Nuovo* a gramsciovskou ideou *Il Principe Moderno* v podobě strany nového typu, která má vyřešit všechny ty problémy, které v dosavadních dějinách Itálie od počátku novověku byly znovu a znovu nastolovány, ale nikdy se je nepodařilo důsledně řešit. Dědicem toho, co narostlo jako komplex nevyřešených otázek v dějinách a zároveň silou odpovědnou za to, aby byly vyřešeny problémy vzniklé ve dvacátém století v Itálii, je podle Gramsciho nový historický blok (dělnická třída, tzn. sever, a zemědělci, tzn. jih a ostrovy), jehož ideovým, politickým a organizačním vůdcem je *Il Principe Moderno* (moderní kníže), tj. strana nového typu.

Jak je ze stručného přehledu obsahu recenzované knihy zřejmé, jde o pozoruhodný příspěvek polských marxisticky orientovaných vědeckých pracovníků k hlubšímu pochopení Machiavelliho díla. Jakkoli si kniha nekladla za cíl zhodnotit Machiavelliho ze všech možných aspektů, a v tomto smyslu není tudíž tematicky vyčerpávající, a ani formálně nejde o dílo stejnorodé, je jasným důkazem toho, jak plodné může být uplatněna marxistická metodologie a teorie společnosti při studiu interpretačně tak obtížného fenoménu, jakým je dílo velkého Florentina, jestliže je pěstována a rozvíjena na takové úrovni, jako je tomu u většiny autorů recenzovaného sborníku.

Jan Sedláček

I. M. Slepencov, B. V. Kňazev: Molodož sela segodnja (Dnešní vesnická mládež)

Moskva, Molodaja gvardija 1972, 208 s.

V knize dvou učitelů vědeckého komunismu z Moskevské státní Lomonosovovy univerzity